

سیر تاریخی واژه ها!

=====

بیلیو شرق شناس و دانشمند مشهور انگلیس که مقالات و کتاب های زیادی در مورد تاریخ سرزمین های ما و اقوام آن دارد، در یکی از کتاب های خویش زیر عنوان «ماموریت افغانستان» در سال ۱۸۵۷ معلومات جالبی در مورد نام افغانستان، کابل، زابل و خراسان دارد که برای درک مفاهیم واژه ها و سیر تاریخی آن در گذر زمان نهایت دلچسب است:

صفحات ۳ الی ۶

منطقه ای که افغان ها در آن زندگی می کند و بصورت عام توسط خارجی ها و همسایگان شان بنام افغانستان یا سرزمین افغان ها شناخته می شود، توسط خود افغان ها نامگذاری نشده است، با وجودیکه این نام برای شان نا آشنا نیست. خود افغان ها اکثرا سرزمین خود را «ولایت» می نامند که غالباً مردم آن را بومیان هندوستان و خود شان ولایتی می نامند؛ با آنهم توسط دو نام تشخیص می شود:

۱. قلمرو «کابل» یا «کابلستان» که دربرگیرنده تمام کوههای شمال غزنی و سفیدکوه تا هندوکش است، غرب آن محدود به سرزمین هزاره (پاروپامیزیس باستانی) و شرق آن رود اباسین یا اندوس است؛

۲. «خراسان» یا «زابلستان» که دربرگیرنده سرزمین وسیع ارتفاعات در محدوده شرقی و دشت های هموار در غرب که بطرف جنوب و غرب از غزنی امتداد یافته و با پارس هم سرحد می شود و در جنوب توسط دشت های سیستان جدا می شود. خراسان بطرف شمال دارای یک شکل غیرمنظم بوده و توسط کوههای هزاره و غور محدود می شود؛ بطرف جنوب، از بلوچستان توسط سلسله کوههای واشاتی و ولایات بلوچ ساراوان و کاج گندابه جدا می گردد؛ به طرف شرق با کوههای سلیمان و سلسله های تابع آن و «دامان» یا منطقه دربرگیرنده قاعده آن تا اندوس (که خود آن هندوستان و خراسان را جدا می سازد) است.

می توان گفت که یک مقدار شک و ابهام در رابطه به قلمروی واقعا نامگذاری شده بنام خراسان وجود دارد؛ چون این نام هم چنان به مناطق ولایت وسیع در بخش های شرقی امپراتوری پارس تطبیق می شود که تا محدوده شمالغرب خراسان افغان ها امتداد داشته و ولایت پارسی آن بنام ایران شناخته می شود. مطابق به محدوده نامگذاری شده توسط جغرافیه دانان شرقی، خراسان متشکل از تمام مناطق واقع در بین پارس از یکطرف و رود اندوس در جانب دیگر و محدود شده توسط بلوچستان در جنوب و توسط ولایات مستقل مرو، بخارا، کندر، بدخشان و کافرستان است. اما اصطلاح خراسان طوریکه توسط افغان ها به سرزمین شان اطلاق می شود، دربرگیرنده محدوده اولی است...

به این ترتیب، دو سرزمین کابل و زابل {خراسان} طوریکه فوقاً ذکر شد، یکجا قلمروی افغانستان یا منطقه افغان ها را تشکیل می دهد که دربرگیرنده یک اقلیم متفاوت بوده و کم و بیش توسط تنوع سطح و خصوصیات دیگر این سرزمین متاثر می شود...

JOURNAL
OF A POLITICAL
MISSION TO AFGHANISTAN,
IN 1857.

UNDER MAJOR (NOW COLONEL) LUMSDEN;

WITH AN ACCOUNT OF

THE COUNTRY AND PEOPLE.

BY

H. W. BELLEW,

MEDICAL OFFICER TO THE MISSION.

WITH EIGHT ILLUSTRATIONS.